

sionáři zcela zapláceno. Z jakého důvodu se tak nestalo, je pro stihací právo irrelevantní (platí tedy stihací právo a lze příslušný nárok z něho vzházející, uplatnit i v tom případě, že k zaplácení nedošlo proto, že dluh za zboží ještě není splatný). Toliko v případě, že zboží, jehož se týká, bylo zcela zapláceno prodávateli resp. nákupnímu komisionáři, není již onoho momentu, který motivuje stihací právo i není potřebí ochrany, kterou instituce stihacího práva poskytuje.

Zboží musí býti úplně zapláceno; musí tedy býti zaplácena kupní cena se všemi vedlejšími závazky. Zaplácením se rozumí i splnění surogátu: datio in solutum, kompensace, prominutí dluhu, soudní uložení.

6. Stihací právo je vyloučeno, jestliže zboží došlo již před prohlášením konkursu na místo dodání a jestliže bylo již před prohlášením konkursu převzato úpadcem nebo jinou osobou pro něho (dostalo se do moci úpadce nebo jiné osoby pro něho).

Jest proto uplatňování nároku ze stihacího práva vyloučeno, jsou-li všechny řečené podmínky splněny. I když tedy zboží došlo před prohlášením konkursu, po případě v době prohlášení konkursu na místo dodání, a nedostalo se do moci úpadce nebo jiné osoby pro něho, trvá stihací právo.

O tom, zda stihací právo je omezeno snad jen na případ zaslání zboží před tím, než byl prohlášen konkurs na jmění toho, jemuž bylo zboží zasláno, či zda platí i tehdy, bylo-li zboží zasláno teprve v době po prohlášení konkursu, není sice v citovaném paragrafu konkurs. řádu výslovného ustanovení. Jest však, hledě k účelu tohoto ustanovení, míti za to, že v případě zaslání zboží po prohlášení konkursu je toto právo vyloučeno, věděl-li resp. věděti mohl ten, kdo zboží odeslal, o prohlášení konkursu (neboť v tomto případě nebyla by ochrana podle řečeného ustanovení na místě. Podotknouti třeba, že místem „dodání“ ve smyslu ustanovení § 48 konkursního řádu jest vyzrozumívati místo, kde — s hlediska dopravního — končí doprava zboží, zasláno z místa odeslání; toto místo nemusí býti konformní s místem plnění či plněním (scil. prodávatele resp. nákupního komisionáře).

Pokud pak se týká smyslu ustanovení, že se zboží dostalo do „moci“ úpadce nebo do „moci“ jiné osoby pro úpadce, jest tím rozuměti, že se zboží dostalo do detence řečených osob.

Příkladem, kdy se zboží dostane do detence osoby jiné pro úpadce, jest, bylo-li zboží odevzdáno do detence zřízence úpadcova, speditéra, komisionáře a podob.

Nespadá sem odevzdání nákladního listu, týkajícího se dotyčného zboží, ale ani odevzdání nakládacího listu, neboť prostřednictvím jeho se sice převádí vlastnictví, avšak se nenabývá detence zboží.

Stihací právo trvá i v tom případě, přešlo-li již zboží — ještě před odevzdáním — do vlastnictví úpadce, speciálně na základě ustanovení 2. věty § 429 občanského zákoníka nebo na základě odevzdacího papíru, nakládacího listu, konnosementu (o věci srov. ještě níže).

(Pokrač. přístě.)

Dr. OTTO HYBL, Brno:

Poznámka k promlčení nároků nepominutelného dědice.

Byl-li nepominutelný dědic vyděděn, aniž by se tak stalo z důvodů zákonem vyjmenovaných, má dvojitou možnost. Byl-li pominut vůbec, může se domáhati svého povinného dílu žalobou určovací, na určení práva na povinný díl. Byl-li zkrácen v užším slova smyslu, může vznést žalobu zjišťovací a žádati doplnění povinného dílu.

Kromě těchto dvou případů zná ještě zákon ustanovení o zkrácení nepominutelného dědice darováním nepřiměřeným a obvyklou míru přesahujícím (Übermäßige Schenkung): Takové darování jest napadnuto rovněž žalobou (Querela inofficiosae donationis). Podle § 1487 o. z. o. nutno povinný díl uplatňovati ve lhůtě 3 roků ode dne úmrtí zůstavitele.

Nepominutelný dědic jest v posledním pořizení zůstavitele odkázán na povinný díl. Projednáním pozůstalosti se zjišťuje stav poz. jmění a kvota na povinný díl připadající. Nic nebrání skončení poz. řízení, poněvadž jakékoliv jiné zjišťování v tomto směru není předmětem projednání pozůstalosti, nýbrž věci přírodního sporného řízení.

Ani skončení projednání pozůstalosti nemůže býti zárukou toho, že nebudou později zjištěny okolnosti, dosud skryté, avšak pro posouzení stavu jmění, jakožto pokladu pro výpočet povinného dílu, rozhodné.

Jest v takovém případě nepominutelný dědic vyloučen z uplatňování svých nároků vůči dědici prostě tou okolností, že uplynula tříletá promlčecí lhůta? Nastoupí-li ovšem žalobou na doplnění povinného dílu, jest nutně takováto žaloba ohrožena a ztracena uplatněním námitky promlčení.

Dejme tomu, že nepominutelný dědic, odkázáný v posledním pořizení zůstavitele na povinný díl, bez jakéhokoliv obmezení, zjistí však po uplynutí 3 roků od úmrtí zůstavitele, tedy po uplynutí promlčecí doby, že stav jmění pozůstalostního, jakožto podkladu pro výpočet povinného dílu, při projednání pozůstalosti byl vadně zjištěn, a to proto, jelikož nedošlo k započtení některého plnění podle § 787 a 789 o. z. o.

Projednání pozůstalosti bylo nesporným řízením ukončeno.

Svoje nároky může nepominutelný dědic uplatňovati buď cestou dohody s dědici a nedojde-li k ní, tedy jediné pořadem práva. Nemůže ovšem žádati doplnění povinného dílu, nýbrž musí podati žalobu, v níž žádá, aby uznáno bylo právem, že žalovaný — dědic — jest povinen trpěti za účelem správného výpočtu povinného dílu, aby do jmění pozůstalostního bylo vpočteno nově zjištěné plnění, které, kdyby bývalo bylo známo v době projednání pozůstalosti, by podléhalo předpisům o vpočtení do pozůstalostního jmění.

Ustanovení § 775 a 1487 o. z. o. nelze v tomto případě při posuzování přípustnosti žaloby použít, poněvadž se nejedná o zkrácení nepominutelného dědice. Zůstavitel učinil naopak opatření, které činí zadost vůli zákona, chránícího zájem nepominutelného dědice.

Odkázal nepominutelného dědice na povinný díl.

Žaloba tedy uplatňuje, že nepominutelný dědic byl zkrácen nikoliv zůstavitelem a jeho opatřením, nýbrž

dědicem při výpočtu povinného dílu. Jedná se o to, že nebyl vzat zřetel na plnění podle § 785 násl. případně kollaci podle § 788 o. z. o. Opomenutím vypočtení došlo ke zmenšení poz. jmění, pokud mělo tvořiti základ pro výpočet povinného dílu. Jedná se tedy pouze a jediné o korekci chybného výpočtu a nikoliv tedy o doplnění povinného dílu ve smyslu § 755 o. z. o.

Otázka přípustnosti žaloby jest jistě jasna. Ovšem jiná jest otázka meritorního posouzení věci. Zde dojde zajisté k uplatnění § 790 o. z. o.

Další otázkou jest ovšem, zda soudce bude při věcném posouzení vykládati první větu § 790 o. z. o. striktně, totiž že započtení do povinného dílu musí býti zůstavitelem výslovně nařízeno.

K tomu jest podotknouti, že zůstavitel nemusí jediné v posledním pořízení *expresis verbis* tuto svoji vůli vyjádřiti, nýbrž ji i jiným způsobem dáti najevo. Směrodatnými mohou býti i okolnosti to které plnění zůstavitelovo, spadající pod ustanovení o vypočtení, provázející. V takovém případě není ani třeba, aby zůstavitel projevil svoji vůli k vypočtení přímo.

Úvahy o tom lze však úspěšně rozvinouti pouze na praktických případech.

Dr. Josef Janátka:

Platí se při dobrovolných dražbách chudinské procento z hodnoty věci, jež nebyly prodány?

(Případ z praxe, jako příspěvek k otázce přetížení nejvyššího soudu správního.)

Snad by každý odpověděl na tuto otázku: Neplatí.

Správní úřady však projevily v případě níže uvedeném názor opačný, odůvodněný velmi podivně a teprve u nejvyššího soudu správního dovolal se postižený nápravu.

V praxi jest častý případ, kdy spoluvlastníci nemovitosti prodávají v dobrovolné veřejné dražbě nemovitosti, aby se rozdělili o výtěžek. Stává se rovněž velmi často, že nemovitost vydraží některý ze spoluvlastníků, který pak zde vlastně kupuje jen podíly spoluvlastníků, neboť přece svých vlastních podílů koupiti nemůže, když je již má.

Tak stalo se i při dobrovolné dražbě 7. listopadu 1930, v níž za dům čp. 123 v K. učinil nejvyšší podání 112.000 Kč spoluvlastník jeho F. P., jemuž bylo připsáno do vlastnictví již dříve 20/64 této nemovitosti.

Soud vydal mu odevzdací listinu a v té (ač to ani nebývá obvyklé) konstatoval:

1. že vydražil F. P. 44/64 domu čp. 123 v K. za nejvyšší podání 77.000 Kč (t. j. 44/64 ze 112.000 Kč);

2. že neprodáno zůstalo při této dražbě zbývajících 20/64 téže nemovitosti, a to z toho důvodu, že vydražovatel F. P. jest sám jejich vlastníkem a tudíž nemohl jich vydražiti.

Soud udělil proto svolení ke vkladu vlastnického práva pro F. P. k vydraženým 44/64 domu, ostatních 20/64 zůstalo mu připsáno podle původních titulů nabývacích.

Notář, kterého spoluvlastnictví vydražené reality pověřili rozdělením nejvyššího podání a vyrovnáním svých závazků a povinností z této dražby, zaslal příslušnému úřadu na chudinské procento 770 Kč; brzy na to byl úřadem vyzván, aby doplatil ještě částku 350 Kč (připadající na 37/64 domu, jež zůstaly nevydraženy, jak výslovně okresní soud konstatoval) a když odmítl tak učiniti, vydal zmíněný úřad platební rozkaz, kterým uložil F. P. zaplatiti tuto částku.

F. P. si ovšem stěžoval, v rekursu dovolal se hlavně obsahu odevzdací listiny, v níž výslovně bylo uvedeno, že svých podílů na nemovitosti, z nichž právě byl doplatek chudinského procenta předepsán, nemohl vydražiti, ale nebylo mu to nic platné.

Zemský úřad stížnost zamítl, odůvodniv své zamítavé stanovisko takto:

Ze spisu okresního soudu jest patrné, že podle podmínek ze dne 17. dubna 1930 byla povolena a provedena veřejná

dobrovolná dražba domu čp. 123 v K. a že jste tuto nemovitost vydražil za nejvyšší podání 112.000 Kč. Jest sice správná námitka Vaší stížnosti, že zmíněná nemovitost byla ve Vašem vlastnictví v den dražby částí 20/64, nemá však místa námitka, že z tohoto důvodu jste zmíněný podíl na nemovitosti neprodal, ničeho za něj nestržil a že tedy nejste povinen platiti příslušné chudinské procento.

Podle § 267 nesporného patentu č. 208/1854 ř. z., může každý dáti svůj majetek veřejnou dražbou prodati a z takové dobrovolné veřejné dražby pátí se podle § 21 zákona čis. 59/1868 z. z. ve znění zákona čis. 46/1896 z. z., zvláštní dávka zvaná chudinské procento ve výši 1% hrubého výtěžku dražby vyjádřeného nejvyšším podáním, za něž byla věc přiklepnuta. Povolněním dobrovolné veřejné dražby určité věci vzdává se její majitel svého vlastnictví ve prospěch toho, kdo vyhovívá dražebním podmínkám, učinil nejvyšší podání, za které pak byla mu vydražena věc přiznána, a dřívější její majitel toto nejvyšší podání získává.

Dražba jest tedy zvláštní prodejní úkon, kde jak osoba vydražitelova, tak i prodejní cena není předem známa, a vydražitel nabývá vlastnictví dražebné věci nikoli jako právní nástupce vlastníka této věci, nýbrž samostatně z toho důvodu, že při dražbě učinil nejvyšší podání.

Z toho plyne, že dražbou nenabývá se vlastnictví dražené věci způsobem odvozeným, nýbrž způsobem originárním (!) a jest tedy přípustno, aby i vlastník věci dané do dražby, tuto věc vydražil a vzniká tak nový právní poměr, odlišný od dřívějšího, byť i snad prakticky oba tyto poměry byly totožné.

V daném případě jste jako spoluvlastník dražené nemovitosti, tuto celou nemovitost za nejvyšší podání vydražil a získal tedy nového vlastnického práva i ke svému dřívějšímu spoluvlastnictví, které jste dal veřejnou dražbou do prodeje.

Poněvadž povinným subjektem chudinského procenta jest prodávající, tedy v případě spoluvlastnictví všichni spoluvlastníci podle poměru svého podílu, jste povinen zaplatiti poměrnou část vyměřeného chudinského procenta, třebaže jste byl stran svého spoluvlastnického podílu prodávajícím i vydražitelem.

Na stížnost, která poukázala zvláště na právní nemožnost koupě vlastních věcí a pochybenou právní konstrukci dobrovolné dražby co originálního způsobu nabývacího, zrušil nejvyšší soud správní toto rozhodnutí zemského úřadu náleženem ze dne 22. února 1935 č. j. 11.220/35, v jehož odůvodnění mimo jiné jest uvedeno:

Chudinským procentem jest rozuměti 1% z prodejní ceny vydraženého objektu. Základ pro výměru této dávky jest tedy peníz, kterého se z dražby dostane prodávajícímu.

Spoluvlastník nemovitosti, která byla dána do dražby, má podle zákona také právo dražby se zúčastniti, ale je přirozeno a z pojmu vlastnictví vychází, že nemůže sám sobě svoji vlastní věc prodati a tedy nemůže ji ani koupiti. Činí-li tedy spoluvlastník podání, činí je jediné na tyto díly nemovitosti, které nejsou jeho vlastnictvím a proto také, dosáhli-li příklepu, nabývá vlastnictví jen k těmto dílům a jen za tyto díly platí, resp. skládá dražební výtěžek. Nejvyšší podání, za něž nemovitost přiklepnuta, má v takovém případě význam jen pro otázku, komu z dražitelů má býti udělen příklep. Za prodejní cenu vydražené nemovitosti nelze však pokládati toto nejvyšší podání celé, nýbrž jen onu jeho část, která připadá na podíly nemovitosti, jež dražbou skutečně byly prodány, t. j. ty, které nenáležely vydražiteli.

Tomuto stavu odpovídá i stav věci jak se ze spisů jeví; fakticky veřejnou dražbou prodány byly jen díly domu, které nepatřily stěžovateli, nýbrž ostatním spoluvlastníkům; jen tyto díly stěžovatel koupil a za ně zaplatil dražební cenu 77.000 Kč. Poněvadž pak, jak výše bylo dovceno, základ pro výměru chudinského procenta jest ten peníz, kterého se z dražby dostane prodávajícímu základem pro vyměření chudinského procenta pouze ona část, kterou stěžovatel zaplatil za vydražené díly obou posléze jmenovaných spoluvlastníků, t. j. 77.000 Kč, z níž také chudinské procento ve výši 770 Kč bylo prodávajícími zapláceno.

Má-li tedy žalovaný úřad z úvah, které uvádí v naříkaném rozhodnutí za to, že dražební procento nutno zaplatiti i z té částky, která z nejvyššího podání připadá na podíl vydražitele-stěžovatele, spočívá jeho náhled na mylném právním názoru, pro kterýž bylo nutno naříkané rozhodnutí zrušiti podle § 7 zákona o. s. s.